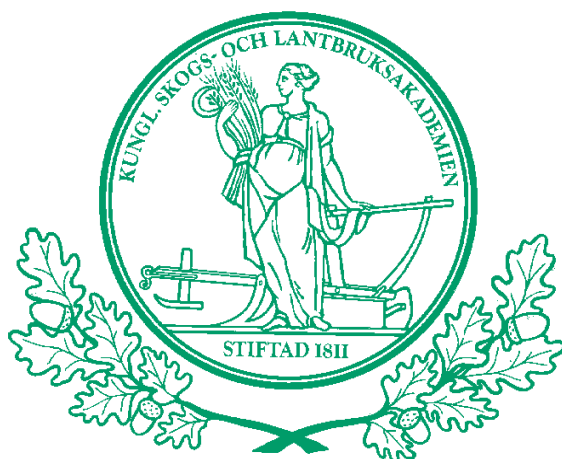

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens
minnesord över ledamöter
avlidna 2003–2004

Miscellanea

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens
minnesord över ledamöter
avlidna 2003–2004

Småskrifter nr 7

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens enhet
för de Areella näringarnas historia

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Stockholm 2008

ISBN 978-91-850205-66-0

ISSN 1650-5026

Beställning av skriften kan göras från:

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens bibliotek (KSLAB)
Box 6806, 113 86 Stockholm
Tel: 08-54 54 77 20 Fax: 08-54 54 77 30
E-post: kslab@ksla.se

Småskrift nr 7

Utgiven av Enheten för de Areella Näringarnas Historia
(ANH)

Redaktörer för serien: Lars Ljunggren och Per Thunström

Grafisk form: Jimmy Lyhagen och Ågerups Grafiska AB
Repro och tryck: Ågerups Grafiska AB, Eskilstuna 2008

Innehållsförteckning

Akademiföretal	7
Inledning.....	9
Om akademiens historiska matrikel	11
<i>Svenska ledamöter</i>	
Andersson, Arne	14
Andersson, Bengt	16
Andersson, Sigvard	18
Andersson, Sven-Olof	20
Arnell, Anders	22
Bernström, Peter	24
Bäckström, Sixten	26
Christoffersson, Lennart	28
Dyrendahl, Sven	30
Ekelund, Hans.....	32
Embertsén, Sven	34
Ericson, Börje	36
Hagner, Stig	38
Larsson, Gunny	40
Nordén, Fritz	42
Nordlander, Carl-Henrik	44
Remvig, Stig	46
StAAF, Anders	48
Wachtmeister, Arvid	50
Önnesjö, Karl Erik	52
<i>Utländska ledamöter</i>	
Aavatsmark, Ivar	56
Ahlgren, Henry	58
Dellenbach, Pierre	60
Kuusela, Kullervo	62
Lukinov, Ivan	64

Akademiföretal

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) är summan av dess ledamöter. Det är dessa ledamöter som vid akademisammansammankomster, i akademiens kollegium, i presidiet och i avdelningsstyrelser och andra organ beslutar om verksamhetens framtida inriktning. Det är också ledamöterna som, med stöd av akademiens personal, lägger ner hängivet arbete i olika nämnder och kommittéer. Och det är ledamöterna själva som bestämmer invalet av nya ledamöter. Det ligger dessutom i varje ledamots uppdrag att i akademien arbeta utifrån sin personliga kompetens, och ej bevaka de intressen som hon eller han företräder i sina roller utanför KSLA. Därigenom värnas akademiens integritet.

Ledamöterna som *individer* betyder således mycket för vår akademi, dess inre liv och dess inflytande på samhället och dess gröna sektorer. Ledamotskårens sammansättning under olika perioder utgör således en viktig förklaringsgrund till bland annat akademiens val av frågor att arbeta med. Profilen på de nya ledamöter som väljs in speglar också det behov av såväl ”gammal” som för akademien ny typ av kompetens, som vid tillfället bedömts viktiga, för att akademien skall kunna leva upp till sin roll i samhället: ”att med stöd av vetenskap och praktisk erfarenhet till samhällets gagn främja jordbruk och skogsbruk samt därtill knuten verksamhet”. Denna roll måste också med jämna mellanrum tolkas utifrån sin särskilda tid och omsättas till en verksamhetsidé för de närmast kommande åren. Även denna tidsbestämda tolkning görs av ledamöter/individer. Beträktat på detta sätt är det naturligt att vår akademi också i minnesord beskriver avlidna ledamöters livsgärningar. Samtidigt som vi hedrar dem hjälper vi förhoppningsvis också dem som i dag eller i framtiden vill förstå akademiens arbete, dess prioritering av arbetsuppgifter och varför man arbetat med vissa frågor och inte med andra. Minnesorden ger också en bakgrund till de sociala nätverk och vänskapsband som naturligt utveck-

lats mellan ledamöter. All rationalitet i arbetet med viktiga frågor till trots, har akademien dessutom lyckats med att fylla en social funktion genom att vara en för många värdefull träffpunkt, inte minst för de äldre ledamöterna.

Fram till och med 2002 publicerades minnesorden i akademiens årliga verksamhetsberättelser. Detta hade fördelen att publiceringen skedde relativt snart efter en ledamots bortgång. Samtidigt blev minnesorden utspridda och kanske inte så lätta att finna varken för dagens eller morgondagens läsare. Akademikollegiet beslöt därför 2004 att från och med år 2003 samla minnesorden i en särskild skrift, och att i den årliga verksamhetsberättelsen endast kort redovisa under året avlidna och nyinvalda ledamöter.

Föreliggande skrift är den första i denna nya serie. Det är min förhoppning att denna, i kombination med de nya möjligheter som elektronisk publicering också erbjuder (se inledningen), väl skall fylla sin uppgift och på ett värdigt, tydligt och lätt tillgängligt sätt beskriva Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens avlidna ledamöter och deras insatser. Jag vill också framföra ett varmt tack till Lars Ljunggren och Jimmy Lyhagen vid akademiens enhet för de Areella Näringarnas Historia (ANH) som svarat för uppläggningsen av denna nya form för publicering och till Tord Eriksson, Gunnar Svensson och Ingemar Nordansjö, som för respektive allmänna-, jordbruks- och skogsavdelningen har arbetat fram de enskilda minnesorden.

Lomma i december 2007.

Mårten Carlsson
professor emeritus, Akademiens preses 2004–2007.

Inledning

När Akademikollegiet beslöt att akademien i ny form skulle publicera minnesord över avlidna ledamöter, utsågs en representant från varje avdelning. Dessa har tillsammans med enheten för de areella näringarna historia (AHN) varit ansvariga för arbetet. Undertecknade representanter har tillsammans med ANH diskuterat fram vad minnesorden ska innehålla, deras struktur samt vilka uppgifter om ledamöterna som krävs och hur dessa ska hittas. Arbetet med den första skriften visade sig mer tidskrävande än beräknat och publiceringen av denna har därför tyvärr blivit avsevärt försenad. Förhoppningsvis skall produktionen av kommande skrifter underlättas avsevärt med stöd av de nu vunna erfarenheterna.

Underlag till biografierna har hämtats från många olika källor, både tryckta och muntliga. Uppslagsverk och biografiska arbeten av olika slag samt nekrologer publicerade på annan plats, till exempel i facktidskrifter och dagspress, har varit viktiga. Samtal med kollegor, akademiledamöter och ibland med medlemmar i den avlidnes familj, har också varit en värdefull källa. Biografiska uppgifter har dessutom hämtats ur akademiens eget arkiv, främst från invalsförslag och äldre matrikeluppgifter. De största svårigheterna har inte oväntat de utländska ledamöterna erbjudit. Tidigare har de utländska ledamöterna endast sporadiskt erhållit tryckta eftermälen i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens Tidskrift (KSLAT). I och med den nya serien minnesord har målet varit att ändra på detta, bland annat för att akademien aktivt verkar för att närma sig de utländska ledamöterna. Men inte minst för att de förmedlar en bild av vilken typ av kompetens akademien från tid till annan knutit till sig. Därför har mycket möda lagts ned på att spåra data om de utländska ledamöterna, där ledtrådarna främst utgjorts av tidigare arbetsplatser och ledamotskap i andra akademier och sällskap. Nekrologer ur utländska skrifter har i samtliga fall utom ett letats fram, översatts och använts som underlag.

Jimmy Lyhagen, bibliotekarie vid akademiens bibliotek, har samordnat arbetet på kansliet och förtjänstfullt tagit fram underlag till minnesorden från akademiens arkiv, från diverse skrifter och genom sökningar på Internet och i databaser.

I första hand har arbetet med minnesorden riktats in på att lyfta fram ledamöternas verksamhet inom akademiens områden. De roller som ledamöterna kan ha haft inom akademien, t. ex. medverkan i kommittéarbete, utgör en viktig del. Ett annat mål har varit att ge exempel på ledamöternas författarskap, både vetenskapligt och annat, genom att infoga ett urval titlar på skrifter eller artiklar. Registren till akademiens tidskrift har också inventerats. Belöningar och utmärkelser har genomgående omnämnts då de påträffats. Ytterligare ett syfte har varit att exemplifiera övrigt engagemang i samhället så som uppdrag i styrelser och föreningar. Privata intressen har, i mån av tillgång, också tagits med, för att så långt som möjligt teckna en helhetsbild av ledamöterna.

Föreliggande skrift är den första i den nystartade serien med akademiens minnesord och omfattar åren 2003 och 2004. Nästa skrift avser åren 2005 och 2006 och är redan under arbete med beräknad publicering under första halvåret 2008. En tredje skrift är planerad till i början av 2009. Alla minnesord publiceras på akademiens webbsida där först en kortare version presenteras innan skriften utkommit. När alla minnesord är klara och har publicerats i tryck läggs biografierna ut i sin helhet på Internet. Dokumenten är i formatet PDF och är fria att ladda ned.

Minnesorden är ordnade efter ledamotskategori med biografierna listade alfabetiskt. Först kommer hedersledamöter, av vilka det inte finns några i denna skrift, följt av svenska ledamöter och slutligen utländska ledamöter.

Tord Eriksson

Gunnar Svensson

Ingemar Nordansjö

Akademiens historiska matrikel

Sedan ett antal år har arbete pågått med att sammanställa en historisk matrikel över akademiens ledamöter. Någon sådan har tidigare inte funnits men flertalet av de andra kungliga akademierna har historiska matriklar. Dessa har varit värdefulla i arbetet med akademiens egen matrikel och visar på betydelsen och användbarheten av historiska matriklar. Sammanställningen av biografierna är slutförd och publicering av matrikeln sker under 2008.

Projektet är en del av en större satsning på akademiens historia vid ANH. Syftet är att ur flera vinklar beskriva akademiens verksamhet, direkt och ibland indirekt. Ett exempel på en utpräglad historik är FD Nils Edlings *För modernäringens modernisering* (2003) som behandlar akademiens förhistoria och tillkomst. En indirekt beskrivning kan *Från Pier de' Crescenzi till Albrecht Thaer* (2007) av Olof Kåhrström sägas vara. Boken visar akademien från ett annat håll, nämligen genom uppbyggandet av bibliotekets samlingar och hur dessa formats via donationer och förvärv.

Ledamöterna i matrikeln beskrivs med kortfattade biografiska noteringar som bland annat omfattar eventuella gods innehav. Upplysningar lämnas också om referenser där man kan återfinna utförligare information om personen.

Ett syfte med matrikeln är tillhandahålla ett underlag som kan vara till nytta för den professionella personhistoriska forskningen, men också för släktforskare. Akademiens ledamotskår 1812–2006 representerar ett mycket brett spektrum av svenskt samhällsliv över två århundraden och kanske kan en historisk matrikel också bidra till att spegla akademiens historia och verksamhet.

Minnesord över svenska ledamöter

Arne Andersson

Förre fiskerikonsulenten Ernst Gustaf Arne Andersson, Norrtälje, avled efter en längre tids sjukdom den 14 juli 2003 i en ålder av 85 år. Han var född i Norrtälje den 26 september 1917.

Redan som pojke fick Arne Andersson lära känna Roslagen och dess invånare. Ofta följde han med sin far på dennes tjänsteresor. Efter avslutade studier till fiskeritjänsteman samt utbildning till reservofficer och en tids anställning vid fiskeriförsöksstationen i Kälarne i Jämtland, återvände han till sitt hemlän 1945. Han efterträdde sin far som fiskeriinstruktör och blev sedan fiskerikonsulent vid Hushållningssällskapet. Denna tjänst innehade han i nära 40 år. Från sitt kontor i Norrtälje och sina färder kors och tvärs i skärgården blev Arne Andersson, eller "konsulenten", som han ofta kallades, ett välkänt begrepp bland såväl yrkesfiskare som fiskevattenägare och fritidsfiskare. Det finns inte många som gjort så stora insatser för vår skärgård och dess bofasta som Arne Andersson. Många minns ännu hur han fullständigt oegennyttigt och med aldrig svikande energi slog vakt om skärgårdsbornas rättmätiga intressen, inte minst när strömmingsfisket i början av 1950-talet blev fritt utanför 6-meterskurvan och man införde så kallat frivatten för rörliga redskap även i vår del av Östersjön.

Under sina många år som fiskerikonsulent utvecklade Arne Andersson nya och förbättrade fiskemetoder. I början av 1960-

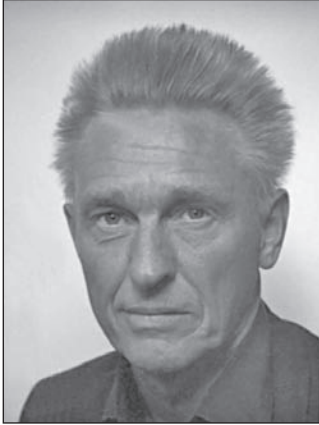
talet initierade han utökade försök med kasseodling av bland annat regnbåge i olika vatten från Mälaren till ytterskärgården. En av Arne Anderssons särskilda ögonstenar var Tullviksbäcken på Väddö. Han hade här upptäckt ett ursprungligt, ej inplanterat, bestånd av havslaxöring, som gick upp för att leka. Så länge han orkade såg han till att bäcken rensades och leken fredades.

Genom sin skicklighet och utåtriktade verksamhet togs Arne Anderssons tjänster i anspråk i många olika sammanhang. Han blev också känd för en bred allmänhet som medarbetare i bland annat TV-programmet *Just nu*, som sändes från torpet Korsnäsgården i norra Uppland. Arne Andersson var med från starten i juni 1961 och syftet var att kontinuerligt följa hur årtidernas växlingar påverkade livet i natur och skog. Bland annat anlades en konstgjord sjö där Andersson kunde demonstrera hur man kunde bedriva fiske- och vattenvård. Ofta anlätades han i olika utredningar. Han var många år ordförande i Stockholms läns fiskevårdsförbund och ordförande i styrelsen för Svenska Jägarförbundets avdelning i Stockholms län och arbetade då intensivt för bildandet av jaktvårdskretsar. Hans expertis efterfrågades också utanför landets gränser.

Han var hedersledamot i Hushållningssällskapens Förbund. År 1980 invaldes Arne Andersson i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens jordbruksavdelning.

Baserat i huvudsak på text av Sven Gesslein och Arne Matsson

Gunnar Svensson

Bengt Andersson

Professor emeritus Bengt Erik Andersson, Solna, avled den 22 april 2004 i en ålder av 81 år. Han föddes i Lund den 12 januari 1923.

Bengt Andersson växte upp på Gotland, tog studentexamen i Visby 1941 och avlade veterinärexamen år 1947 vid Veterinärhögskolan i Stockholm. Sin forskarbana påbörjade Andersson hos professor Yngve Zotterman vid Veterinärhögskolans fysiologiska institution. År 1950 var han gästforskare hos nobelpristagaren W.R. Hess i Zürich och blev veterinärmedicin doktor 1951 samt var sedan Rockefellerstipendiat hos professor E.B. Verney vid farmakologiska institutionen i Cambridge. Andersson blev år 1952 laborator och efterträdde år 1965 Zotterman som professor i fysiologi vid Veterinärhögskolan. Han tjänstgjorde som professor i fysiologi vid Karolinska Institutet 1971–81 och vid Sveriges Lantbruksuniversitet 1981–89, och var Veterinärmedicinska fakultetens dekanus 1983–89. Som emeritus flyttade han till Solna och fortsatte att verka vid Karolinska Institutet.

Bengt Andersson var utöver ledamotskapet i Kungl. Vetenskapsakademien och Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien medlem i flera utländska akademier. Han tilldelades dessutom ett flertal utmärkelser. Bengt Anderssons studier över törsten är vida kända. Man ansåg att den utlöstes när munslemhinnorna

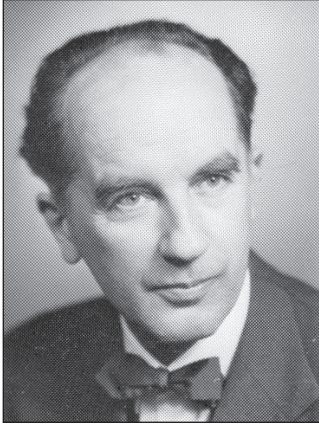
blev torra, men han kunde visa att om man retade ett litet område i mellanjärnan, så började försöksdjuren dricka. Områdets nervceller registrerar blodets koncentration och salt-halt. Bakom denna upptäckt låg en innovativ experimentell förmåga och med upptäckten av detta "törstcentrum" öppnades ett nytt forskningsfält. För Bengt Andersson blev det ett livslångt studium av samspelet mellan de mekanismer, som reglerar vätskebalansen och hur dessa hänger samman med temperaturregleringen. Bengt Andersson fick ett stort internationellt kontaktnät och många elever som sedan byggt vidare på hans studier, och nu verkar i forskargrupper både på Karolinska Institutet och vid Sveriges Lantbruksuniversitet. Hans gärning som prefekt och dekanus präglades av rättsinne och respekt för medarbetare.

Bengt Andersson var fram till sina sista dagar en stor historieberättare. Fritiof Nilsson Piraten låg hans hjärta nära och han skrev som emeritus noveller i denna anda, de flesta opublicerade. Piratens frodiga humor och livskänsla mot en allvarlig klangbotten av äkta moralism och sinne för livets tragik låg i linje med Bengt Anderssons eget kynne. Efter en tävling utlyst av Fritiof Nilsson Piratensällskapet fick han novellen *Master* publicerad i boken *I Piratens anda. Noveller och humoresker* (1995). Han efterlämnar minnet av en skicklig fysiolog och en god och rättrådig människa.

Bengt Andersson valdes in i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens jordbruksavdelning 1983.

Baserat i huvudsak på text av Nils O. Sjöstrand, Kerstin Olsson, Mats Rundgren och Stefan Eriksson

Gunnar Svensson

Sigvard Andersson

Professor emeritus Sigvard Andersson, Uppsala, avled den 22 december 2004 i en ålder av 93 år. Han var född den 12 oktober 1911 på gården Kåddes nära Umeå.

Sigvard Andersson växte upp i Västerbotten. Efter avslutad folkskola arbetade han några år på fädernegården. Vid 20 års ålder sökte han sig till Hampnäs folkhögskola. Efter lantbrukspraktik i Sydsverige gick han på Hvilans specialgymnasium. År 1937 kom han till dåvarande Lantbrukshögskolan, där han avlade agronomexamen 1943 och tjänstgjorde en tid vid kemiska institutionen. Han flyttade 1944 över till Institutionen för agronomisk hydroteknik och avlade där fem år senare licentiatexamen, samt disputerade för agronomie doktorsgrad år 1956. Sigvard Andersson blev Institutionen för agronomisk hydroteknik, senare en del av Institutionen för markvetenskap, trogen under mer än 40 år. Han blev laborator år 1950, fick professors namn 1966 och en personlig professur i markfysik år 1973.

Sigvard Andersson såg som sin främsta uppgift som forskare att utveckla grundkunskaperna om de svenska odlingsjordarnas fysikaliska egenskaper och funktion. Arbetet inleddes med undersökningar av markens vattengenomsläpplighet men utvidgades snart till att omfatta många andra viktiga markfysikaliska frågor, såsom markens volymmässiga och vattenhållande egenskaper, temperatur, tjälning, struktur och gasutbyte, liksom grödornas rotutveckling och vattenförsörjning. Han var djupt

engagerad i frågor om markvård och om odlingsteknikens inverkan på mark, växter och miljö. För fält- och laboratoriestudierna utvecklade Sigvard Andersson provtagnings- och mätutrustning, som fortfarande utgör basen för institutionens markfysikaliska laboratorium. Han utvecklade och fördjupade även teorin inom olika delar av markfysiken. Som forskare förenade Sigvard Andersson originalitet och nyskapande och han hade både bredd och djup i sina ansatser. Han var en mycket inspirerande och uppskattad lärare. Sigvard Andersson fortsatte långt efter sin pensionering med arbetet att utveckla undervisningen i markfysik och agrohydrologi. Han föreläste flitigt vid andra universitet i Norden och för otaliga grupper av rådgivare, jordbrukare och allmänhet. Utöver engagemanget i naturvetenskapliga frågor hade Sigvard Andersson stort intresse för humanistiska och filosofiska frågor och för skönlitteratur. Detta bröt fram även i hans undervisning och bidrog till den stora uppskattning han rönt som lärare och föreläsare.

Hans unika insatser som forskare presenterade han i vetenskapliga och populärvetenskapliga artiklar. Ett urval av dessa samlades i ett specialnummer av akademiens tidskrift år 2004, nr 13 med titeln *Sigvard Andersson. En nyskapande forskar- och lärargärning i markfysik*, med akademiledamöterna Inge Håkansson och Waldemar Johansson som redaktörer.

Sigvard Andersson invaldes i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens jordbruksavdelning år 1966. Han tilldelades akademiens jetong i guld år 1988 för ”framgångsrik och inspirerande forskning om odlingsmarken som fysikaliskt system”.

Baserat i huvudsak på text av kollegor vid Institutionen för markvetenskap

Gunnar Svensson

Sven-Olof Andersson

Professor emeritus Sven-Olof Andersson, Danderyd, avled den 14 februari 2004 i en ålder av 81 år. Han var född i Knutby, Uppland, den 25 april 1922.

Sven-Olof Andersson utexaminerades från Skogshögskolan 1948. Därefter anställdes han vid Statens Skogsforskningsinstitut och startade därmed sin, av såväl forskarvärlden som det praktiska skogsbruket, mycket uppskattade karriär som forskare, lärare och ofta anlita föreläsare. Milstolpar i karriären är licentiatavhandlingen 1961, docentur samt utnämningarna till laborator, sedermera biträdande professor, i skogsskötsel 1965 och professor i skogsproduktion 1976, från 1977 vid SLU, Ultuna.

Under sin nära 40-åriga gärning som forskare lade Sven-Olof Andersson ner ett stort och hängivet arbete för att klarlägga sambanden kring tillskapandet av ny skog och dess skötsel. 1950-talet var en tid då svenskt skogsbruk genomgick mycket snabba förändringar och man mera allmänt övergick till att anlägga ny skog med plantering, sådd eller självsådd. De ungskogar som därvid etablerades var ofta täta och frågorna kring lämpliga skötselalternativ blev snabbt aktuella. Sven-Olof Andersson studerade tidigt utvecklingen efter röjning i dessa ungskogar. För att kunna studera effekterna av olika röjningsalternativ etablerades på hans initiativ ett stort antal fältförsök.

Ett exempel på det goda samarbetet med det praktiska skogsbruket är det forskningsprojekt, som på 1950-talet startades inom Mo och Domsjö AB. Man satsade då stora resurser på att anlägga kulturbestånd av tall, och frågorna om dessa bestånds tillväxtpotential var därmed högaktuell. Man gjorde här tidigt bedömningen att sådana kulturskogar skulle utgöra den framtida skogsindustrins främsta råvarubas och det var därför viktigt med tillförlitliga tillväxtprognoser för dessa skogar. Sven-Olof Anderssons licentiatavhandling kom som en konsekvens härav att fokusera på frågor kring produktionen i medelålders och äldre tallskogar i Norrland etablerade genom plantering. Sven-Olof Andersson var inte bara en respekterad forskare utan också en skicklig pedagog. För Skogshögskolans studenter var han en föredömlig lärare med alltid väl förberedda föreläsningar och övningar.

Sven-Olof Anderssons allsidighet och vida intresseområden kom tydligt fram redan under studietiden vid Skogshögskolan. Han var inte bara en duktig student med specialintresse för den biologiska sidan, utan också en av de bästa och mest all-round vad gällde idrott och dessutom en av de bästa sångarna. Musiken var nog det dominerande intresset vid sidan av skogen, men han var även mycket konstintresserad och målade också själv en del.

Sven-Olof Andersson blev ledamot av skogsavdelningen inom Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien 1966 och belönades med Sveriges Skogsvårdsförbunds guldkvist 1982.

Baserat i huvudsak på text av Harry Eriksson, Göran von Malmberg, Per Sköld och Egil Akre

Ingemar Nordansjö

Anders Arnell

Förre länsjägmästaren Anders Vilhelm Arnell, Karlstad, avled den 20 april 2003 nära 75 år gammal. Han föddes den 7 juni 1928 i Annedal, Västergötland.

Anders Arnell avlade civiljägmästarexamen 1955 och knöts därefter till Skogsvårdsstyrelsen i Värmlands län och arbetade där i huvudsak med skoglig utbildning fram till 1967, de senaste åren som ledare för verksamheten. Han blev därefter avdelningsdirektör i Skogsstyrelsen och ledde där hela landets skogsyrkesutbildning under Skogsvårdsstyrelsernas huvudmannaskap. Arnell utsågs 1968 till länsjägmästare i Gotlands län och övergick 1971 till motsvarande befattning i Värmland. Han blev kvar på denna tjänst till sin pensionering 1993.

Anders Arnell kom att verka i skogsbruket under en period med stora förbättringar i produktionen och med snabb teknisk utveckling. Det var samtidigt en stormig tid då bland andra press och miljöorganisationer starkt kritiserade stora hyggen, besprutningar, hot mot den biologiska mångfalden etc. Som chef för länets skogliga myndighet fick Arnell axla ansvaret att förklara och försvara de skogliga åtgärderna, som enligt Skogsvårdsstyrelsen skedde inom ramen för såväl skogsvårdslagen som andra gällande regler och bestämmelser. Detta var många gånger en tuff uppgift. En annan betydelsefull insats var den långsiktiga kampen mot länets svåra insektshärjningar under 1970-talet. På uppdrag av Glesbygdsmyndigheten 1994 gjorde

han också en utredning om skogens roll för landsbygdsutvecklingen.

Anders Arnells sätt att arbeta var att i möjligaste mån nå samförstånd i uppkomna konflikter med markägare, myndigheter och organisationer. Han hade god förmåga att i tal och skrift kommunicera fattade beslut till berörda personer och organisationer. Arnell var en hedervärd ämbetsman och omtyckt kollega och kamrat.

Anders Arnell valdes 1988 in som ledamot i skogsavdelningen vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien.

Baserat i huvudsak på text av Eric Falk

Ingemar Nordansjö

Peter Bernström

Peter Andreas Bernström, Landskrona, sockerbetsförädlare vid Hilleshög, avled den 5 mars 2003 i en ålder av 84 år. Han var född den 10 juli 1918, växte upp och tog studentexamen i Göteborg år 1937.

Ett tidigt grundlagt intresse för växter fördjupades under botanik- och genetikstudier i Lund. Han avlade fil. kand-examen år 1940, fil lic-examen 1949 och disputerade på avhandlingen *Cytogenetic studies in Lamium* år 1955. Han utnämndes samma år till docent i genetik. Han var under studietiden bitr. redaktör för tidskriften *Hereditas*. År 1950 anställdes Peter Bernström som forskare vid Sockerbolagets betförädlingsinstitution, Hilleshög i Landskrona. Efter ett par år utsågs han till chef för ett av förädlingslaboratorierna med ansvar för kromosomfördubblat betmaterial. I början av 1950-talet blev först ett förädlingsmaterial, som gjorde det möjligt att ta fram hybrid sorter av sockerbeta, och strax därefter "singelfrökaraktären" tillgänglig för europeiska sockerbetsförädlare. Bernström fick då i uppdrag att införa dessa för sockerbetsodlingens överlevnad så viktiga egenskaper i Hilleshögs förädlingsmaterial. Den arbetskrävande gallringen av sockerbetsbestånden hotade odlingen i Nordvästeuropa. Det blev mycket angeläget att snabbt få fram enkornsfrö, som öppnade vägen för att så färdiga bestånd och reducera behovet av handarbete i odlingen. Nya resurser med stora belysta växthus och 9 000 korsningskabiner ställdes till förädlarnas förfogande, vilket möjliggjorde att Peter Bern-

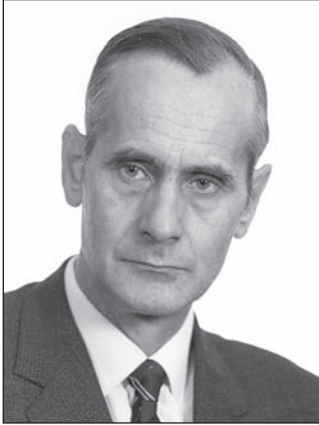
ström och hans medarbetare redan 1967 kunde erbjuda sockererbetsodlarna en högavkastande sort med singelfrö, Monohill.

Peter Bernström utsågs 1978 till förädlingschef och direktör i Hilleshögs AB. Han gick i pension 1983 men stod på deltid till företagets förfogande fram till 1985. Som erkännande för sina insatser på betförädlingens område fick han år 1979 motta Malmöhus läns hushållningssällskaps guldmedalj. År 1988 tilldelades Peter Bernström och Nils Olof Bosemark, Wilhelm Westrups pris för utveckling av singelbetfröet av Kungliga Fysiografiska Sällskapet i Lund. Intresset för botanik och floristik följde Peter Bernström under hela livet och han deltog aktivt i projektet Skånes Flora och den inventering av landskapets kärlväxtflora som påbörjades 1990, Bernström bidrog här med att genomföra inventeringar på Kullahalvön.

Peter Bernström invaldes som ledamot i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens jordbruksavdelning 1981. Bernström medverkade i Akademiens historiska verksamhet genom artikeln "Sockerbetan – växtförädling och växtförädlingsframsteg" i antologin *Den svenska växtförädlingens historia* (1997) med akademiledamoten Gösta Olsson som redaktör.

Baserat i huvudsak på text av Nils Olof Bosemark

Gunnar Svensson

Sixten Bäckström

Förre förbundsordföranden Johan Sixten Bäckström, Gävle, avled den 12 november 2004 i en ålder av 85 år. Han föddes den 19 april 1919 i Ström, Jämtland.

Sixten Bäckström började arbeta i skogen efter avslutad sex-årig folkskola och hade dessförinnan fått erfara yxeggens skärpa då han höll i en vedklabb som hans bror skulle klyva. Detta resulterade i att Sixten Bäckström fick leva sitt liv med en högerhand som saknade pek- och långfinger. Han fick således tidigt lära sig livets hårda villkor. Hans medfödda rättspatos gjorde att han i unga år under den svåra tiden, före och under andra världskriget, engagerade sig fackligt. Då han dessutom var begåvad med en god förmåga att uttrycka sig i tal och skrift fick han snart förtroendeuppdrag inom den lokala fackliga organisationen. 1950 anställdes Bäckström som ombudsman vid Ångermanälvens distrikt inom Skogs- och flottningsarbetareförbundet, sedermera Skogsarbetareförbundet. Efter några år befordrades Sixten Bäckström och erhöll en tjänst som central förhandlare vid förbundets huvudkontor i Gävle. År 1962 valdes han i en stormig tid till förbundsordförande, en befattning som han innehade under tjugo år till sin pensionering 1982. Detta var ett mycket krävande uppdrag i tider av stora motsättningar inom Skogsarbetareförbundet. Motsättningarna kulminerade under våren 1975, då en tredjedel av förbundets medlemmar gick ut i en stadgestridig strejk, som varade i mer än två månader. Under strejken fick både Sixten Bäckström och

hans familj utstå mycket hårda påtryckningar från olika aktiver, till och med mordhot. Efter strejken bilades motsättningarna och han omvaldes som ordförande vid kongressen 1977 med ett enat förbund bakom sig.

Sixten Bäckström blev genom sitt stora intresse och sina tillägnade kunskaper, speciellt inom det ekonomiska området, anförtrord många centrala förtroendeuppdrag. Han var exempelvis ledamot av LO-styrelsen, Domänverkets styrelse, styrelsen för andra AP-fonden, styrelsen för Skogs- och lantbruksuniversitet, SLU, samt Länsstyrelsen i Gävleborgs län. Efter sin pensionering valdes han till styrelseordförande för Gävle Energi, ett uppdrag som han innehade i nio år.

Under den ibland kärva och impulsiva ytan var Sixten Bäckström en varm och omtänksam människa. Han arbetade hårt och intensivt och ställde lika hårda krav på sig själv som på sin omgivning. Hur hårt trycket på honom än kunde vara så hade han alltid tid för omtanke om familjen. Han värnade även alltid om dem som hade det sämst ställt, samtidigt som han ställde krav på att var och en skulle "göra rätt för sig". Sixten Bäckström var en ledare av "den gamla stammen", vuxen ur den karga jämtländska jorden med karaktärsdrag av den kärnfulla norrlandsfuran och samtidigt präglad av en hård tid.

Sixten Bäckström invaldes 1969 i skogsavdelningen vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien och tilldelades 1983 Sveriges Skogsvårdsförbunds förtjänstmedalj i silver.

Baserat i huvudsak på text av Åke Pettersson

Ingemar Nordansjö

Lennart Christoffersson

Civiljägästare Nils Lennart Christoffersson, Linköping, avled den 8 maj 2004 nästan 90 år gammal. Han föddes den 15 juni 1914 i Stockholm.

Lennart Christoffersson avlade 1940 den civiljägästarexamen, som blev utgångspunkten för hans långa karriär inom skogsnäringen. Denna började med anställning som skogschef-assistent vid Holmens bruk. År 1952 blev han skogschef vid Boxholms bruk och 1955 skogschef vid AB Klippans finpappersbruk. Uddeholms AB anställde honom 1963 först som skogschef och sedermera som skogsdirektör fram till 1971, då han blev administrativ direktör och vice VD i koncernen. Åren 1976–79 var han ställföreträdande koncernchef.

Skogsnäringen var under Christofferssons första tid i Uddeholm föremål för en omvälvande strukturovandling med dramatiska nedskärningar och införande av helt ny teknologi. Under samma tid deltog han på sitt mycket personliga sätt aktivt i den pågående debatten om nya bekämpningsmedel och dess följdverkningar. Under sina år som vice VD i Uddeholms AB medverkade han också i det skeende som skulle komma att förändra stålindustrins struktur och därmed också innebära bruksföretagets totala omvandling. Flera nya bolag bildades under moderbolaget i samarbete med bland andra Sandvik AB, Gränges-Nyby och staten. Syftet var att konsolidera den svenska stålindustrin och öka dess konkurrenskraft. Efter sin

pensionering 1979 drev han ett eget konsultföretag och engagerade sig starkt för att skapa nya näringsverksamheter i norra Värmland. Han var flitigt utnyttjad som styrelseproffs och satt bland annat i styrelserna för Uddeholm, Billerud, LKAB, Berol kemi, Beroxo, Samhällsföretag i Värmland, Skogsstyrelsen och Handelskammaren i Karlstad.

Lennart Christoffersson var en mycket vital, varm och positiv person och uppskattades högt på alla nivåer inom Uddeholm. Han var en konstruktiv person med moderna idéer, men hade alltid stor respekt för de positiva värden, som den traditionella bruksmiljön rymde och som hade gjort Uddeholm till en framträdande industrikoncern.

År 1973 fick han Sveriges Skogsvårdsförbunds guldkvist. Han var dessutom riddare av Vasaorden. Lennart Christoffersson valdes 1968 in i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens skogsavdelning.

Baserat i huvudsak på texter i Svenska Dagbladet samt av Sören Gyll och Mats Dellham

Ingemar Nordansjö

Sven Dyrendahl

Professor emeritus Sven Elis Lennart Dyrendahl, Enebyberg, avled den 24 augusti 2004 i en ålder av 91 år. Han var född i Öxnevalla, Älvsborgs län, den 10 maj 1913.

Han avlade veterinärexamen år 1942 och disputerade för veterinärmedicin doktorsgrad år 1949. Redan 1946 blev han laborator vid Veterinärhögskolan i Stockholm och 1959 professor i avelsbiologi och husdjurshygien vid högskolan. I sin doktorsavhandling kunde Sven Dyrendahl påvisa långtidseffekter av sköldkörtelrelaterade substanser, som vid den tiden började bli aktuella inom djurnutritionen. Ett annat forskningsfält, som fångade honom var späddjurdietiken och den artificiella uppfödningen. Sven Dyrendahl ingick i ett team som tog fram ersättningsmjölken Grix och andra till djurens ålder anpassade foder. När Sven Dyrendahl tillträdde professuren 1959 var lantbrukets byggnadsbestånd i många fall hårt slitet och det krävdes nyinvesteringar till stora kostnader. Här fanns ett stort behov av forskning för att djurens hälsa inte skulle äventyras, när nya principer för djurhållningen började diskuteras och praktiseras. Forskningen kring sambandet djurmiljö och djurhälsa får i och med detta sin början. Den förlades till Skara där Sven Dyrendahls institution byggde upp en filial. Här bedrevs en framgångsrik verksamhet kring miljörelaterade hälsoproblem hos nötkreatur, svin och höns med fokus på djurens välbefinnande. Sven Dyrendahl hade också många offentliga uppdrag. Han var styrelseledamot i Statens forskningsanstalt för lant-

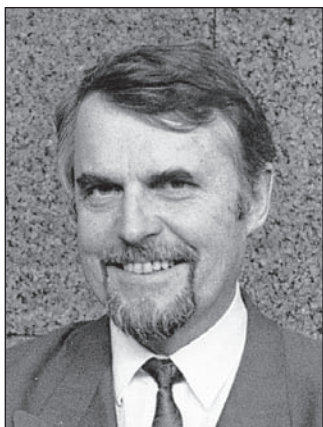
mannabyggnader, ledamot i Lantbrukshögskolans försökskollegium, Vetenskapliga rådet vid arméns veterinärväsende och Veterinärstyrelsens vetenskapliga råd, för att nämna några. Han skrev också historiska arbeten som till exempel *Föreningen Nordsvenska hästen 75 år, 1924–1999* (1999).

Sven Dyrendahl var en av landets främsta hippologer och har haft uppdrag inom hingstpremieringsnämnder, Statens hästavelsnämnd, Hingstuppödningsanstalten Wången, samt i föreningen Nordsvenska Hästen. Redaktörskapet för den nordsvenska rasstamboken innehade han under 40 år. Sven Dyrendahl var en person med skarpt intellekt, som snabbt satte sig in i problemställningar och såg lösningar. Han var en stor humorist och historieberättare, vilket många kan intyga. Trots sin enorma arbetsbörda försummade han aldrig familjen och hemmet. Han blev hedersledamot i Internationella Sällskapet för Husdjurshygien år 1976.

Sven Dyrendahl invaldes i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens jordbruksavdelning år 1964. Han gjorde sig känd som en flitig deltagare i akademiens aktiviteter, alltid aktiv i diskussioner. Sven Dyrendahl tilldelades 1985 A.W. Bergstens pris med motivering ”... för hans utomordentliga gagnarika insatser inom svensk animalieproduktion.”

Baserat i huvudsak på text av Gösta Bengtsson

Gunnar Svensson

Hans Ekelund

F.d. generaldirektören i Skogsstyrelsen, Hans Erik Bertil Ekelund, Jönköping, avled den 19 mars 2004 nära 64 år gammal. Han var född i Lidköping den 1 april 1940.

Hans Ekelund arbetade under större delen av sitt yrkesverkssamma liv inom Skogsvårdsorganisationen. Efter utbildning till skogsmästare började han 1967 som skogsvårdskonsulent vid Skogsvårdsstyrelsen i Kalmar län. År 1974 anställdes han vid Skogsstyrelsen där han fram till 2003 arbetade i ett antal olika befattningar. Hans breda kunskaper, djupa engagemang och naturliga auktoritet var inkörsporten till en karriär inom myndigheten som ledde ända till den högsta chefsbefattningen. Han var generaldirektör mellan 1991 och 1994 och verkade därefter som "senior advisor" och hade dessutom olika uppdrag utanför organisationen.

Genom sin jordnära och förtroendeingivande personlighet, sin strategiska blick och sin känsla för det taktiskt möjliga hade Ekelund inga svårigheter att knyta och utveckla värdefulla kontakter. Han fick successivt en alltmer inflytelserik position inom det skogspolitiska området. Ekelund strävade dock aldrig efter att göra karriär eller att skaffa sig makt. Det föll sig helt enkelt naturligt att han tog vid när det blev aktuellt. Hans Ekelund var också en stor humanist och visade omsorg och omtanke om alla, inte minst den lilla människan. Han hade svårt att se andra människor fara illa. Han såg alltid de stora perspektiven bakom vardagsarbetet. Han såg det historiska skeendet, han

såg nuet och han såg framåt. En allestädes närvarande humor och en berättartalang utöver det vanliga gav varje möte med honom ett mervärde.

Hans Ekelund närde också ett historiskt intresse och han insåg betydelsen av att bygga på historisk kunskap för förståelsen av det som gjorts och för att kunna bedöma framtida insatser inom skogsbruket. Intresset för historia gjorde att han engagerade sig i KSLA:s historiska verksamhet där han bland annat skrev förord till *Skog, makt och människor* från 2002 samt *Flottning. Vattendragen, arbetet, berättelserna* från 2000. I båda dessa texter lägger Hans Ekelund fram sin syn på skogshistoria och dess roll i en näring med en ovanligt lång tidshorisont för sin verksamhet. ”När vi odlar och sköter skog i Sverige gör vi det i ett hundraårsperspektiv” skriver han på ett ställe. Ekelund arbetade också för att hitta och utveckla samarbetsformer bland annat mellan fackhistoriker och skogliga yrkesmän. Han ansåg att mötet mellan dessa två grupper var viktigt för att kunna åstadkomma en trovärdig skogshistoria. Han var också en av initiativtagarna till ett nätverk för skogshistoriska forskare. På uppdrag av regeringen genomförde Ekelund tillsammans med Gustaf Hamilton en utvärdering av skogspolitikens effekter på skogsbruket i rapporten *Skogspolitisk historia* (2001). Den beskriver skogspolitikens framväxt med utgångspunkt i 1896 års skogskommitté och betänkande och 1903 års skogsvårdslag. Ekelunds och Hamiltons rapport är en utmärkt historisk översikt över svensk skogspolitik.

Hans Ekelund fick ta emot flera utmärkelser för sina insatser. Han tilldelades Sveriges skogsvårdsförbunds Guldkvist 1990 samt greve Carl Bernadottes skogspris 1997. Ett år senare utnämndes han till skoglig hedersdoktor vid den skogsvetenskapliga fakulteten på Sveriges Lantbruksuniversitet. Ekelund invaldes 1991 i skogsavdelningen vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien och var denna avdelnings ordförande 1998–02. Han var ordförande för Skogs- och Jordbrukets Forskningsråd 1993–1998, ordförande i forskningsprogrammet Sufor, Sustainable Forestry in Southern Sweden, 1995–99 och ordförande i Skogshistoriska sällskapet 1997–03.

Baserat i huvudsak på text av Göran Enander och Gunnar Gotte

Ingemar Nordansjö

Sven Embertsén

Förre skogsdirektören, skoglig dr, Sven Hans Embertsén, Sundsvall, avled den 13 april 2003 i en ålder av 76 år. Han föddes i Ängersjö, Hälsingland, den 16 december 1926.

Som nyexaminerad jägmästare anställdes Sven Embertsén av SCA 1956 som assistent på Sollefteå skogsförvaltning. På 1950-talet dominerade fortfarande helt de manuella arbetsmomenten i skogsbruket – fällning, kvistning och barkning med handverktyg, hästtransport och flottning. Embertsén såg tidigt möjligheterna att underlätta och effektivisera det tunga skogsarbetet. Som teknisk assistent på Mellersta skogschefsdistriktet och senare som skogsteknisk chef för hela SCA, hade han en ledande roll i utvecklingen och införandet av mekaniserade arbetsmetoder. Utvecklingen sågs på flera håll med viss skepsis och han arbetade därför målmedvetet med att förändra attityderna till den nya tekniken på alla nivåer i företaget. Embertsén handplockade en grupp yngre skogsarbetsledare som utbildades och därefter fick i uppgift att driva på utvecklingen i SCA:s skogsbruk. Många av dessa har sedan gjort lång tjänst och nått ledande befattningar inom företaget.

Sven Embertsén disputerade 1976 för doktorsgraden på avhandlingen *Virkesdrivning inom Kramforsdelen av SCA 1911–1965*. Embertsén utsågs 1979 till skogsdirektör och blev 1984 den förste verkställande direktören i SCA Skog. Förutom den tekniska utvecklingen arbetade han med att utveckla en modern

arbetsorganisation inom SCA:s skogsrörelse. Genom ekonomi-styrning och decentralisering gavs medarbetarna klara ansvars-områden och tydliga mål. Denna utveckling mobiliserade initiativ och utvecklingskraft inom företaget och befordrade engagemang och arbetsglädje bland medarbetarna. Inom såväl SCA som i samhällsdebatten var Embertsén en tydlig och engagerad företrädare för skogsbrukets viktiga roll i förädlingskedjan. Han var ledamot av SLU:s styrelse under flera år på 1980-talet. En senare skogshistorisk text av hans hand var "Averknings- och transportutvecklingen inom SCA" i *Skogsbrukets tekniska utveckling under 100 år* (1992) med Anders Perlinge som redaktör.

För dem som hade förmånen att arbeta tillsammans med Sven Embertsén var han en varm och omtyckt arbetskamrat som med humor och omtanke fick människor omkring sig att trivas.

Han invaldes 1981 i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens skogsavdelning och var även ledamot av Ingenjörsvetenskapsakademien. Inom KSLA medverkade han i Arbetsgruppen för skogsekonomi.

Baserat i huvudsak på text av Bo Rydin, Sverker Martin-Löf och Jerker Karlsson

Ingemar Nordansjö

Börje Ericson

Professor emeritus Börje Ericson, Uppsala, avled den 16 december 2004 i en ålder av 79 år. Han föddes den 1 maj 1925 i Stockholm.

Börje Ericson älskade naturen, både skogen och havet. Skogen var hans liv och havet hans fritid. Han inledde sin skogliga karriär på Skogshögskolan, där han avlade civiljägmästarexamen 1951 och disputerade för skoglig doktorsgrad 1966 på avhandlingen *Gallringens inverkan på vedens torr råvolymvikt, höstvedhalt och kärnvedhalt hos tall och gran*. År 1979 utnämndes han till professor i skogsproduktionens kvalitet vid Sveriges Lantbruksuniversitet.

Börje Ericson ägnade hela sitt yrkesverksamma liv åt att utröna och beskriva sambanden mellan skogsträdens tillväxt och kvalitet samt hur dessa samband påverkas av olika skogsskötselåtgärder. Exempel på detta är hans studier av årsringsutveckling, vårvedsandel och densitet hos barrträd i olika delar av landet. Dessa arbeten utgör, liksom studier av grenutveckling och stamkvistning, själva grunden till många av de studier inom ämnesområdet som bedrivits sedan dess. Ericsons studier hör till de flitigast citerade inom den nordeuropeiska skogsforskningen. Under senare år identifierade han även barrträdskräfta som en stor potentiell skadegörare vid stamkvistning under felaktig årstid.

I sin yrkesroll var Ericson alltid en principfast person med akademisk integritet som inte tvekade att säga sanningen även om den var obekväm. Som god analytiker hade han liten förståelse för genvägar och lösa antaganden och tvekade inte att kritisera det han ansåg var felaktigt eller spekulation. En akademisk debatt var inget han backade för. Å andra gav han ett väl utfört arbete gott stöd och erkännande. Men Ericson var inte bara en stor forskare utan även en god handledare och en förebild för yngre kolleger. Fält- och laboratoriepersonal tog han alltid väl hand om och såg till att de förstod betydelsen av sitt arbete. Han hade också förmågan att få samtliga att känna sig aktivt delaktiga i forskningsprocessen. Här kunde man se en annan sida av honom, en humanist med stor inlevelseförmåga i andra människors problem och svårigheter. I kretsen av arbetskamrater och vänner var Börje Ericson alltid uppskattad, sällskaplig och lyhörd, med en stund över för alla.

Börje Ericsson valdes 1971 in i skogsavdelningen vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien. År 1966 tilldelades han A.W. Bergstens pris med motiveringen "... för hans utveckling av metodik för bestämning av volymvikten hos små vedprov, samt för hans konstruktion av ett fotografiskt system för automatisk registrering av klimatdata vid fältförsök".

Baserat i huvudsak på text av Erik G. Ståhl

Ingemar Nordansjö

Stig Hagner

Förre skogsvårdsdirektören vid SCA, professor Stig Olof Axel Hagner, Jávea, Spanien, avled den 16 januari 2003 i en ålder av 74 år. Han var född i Trollhättan den 9 juli 1928.

Stig Hagner växte upp i Östersund, där han tog studenten 1948. Efter jägmästarexamen 1954 inledde han sin bana som forskare vid Skogshögskolan. Efter att ha disputerat för doktorsgraden 1963, valde han 1964 att omsätta sitt kunnande i praktiken som skogsvårdschef på SCA, företaget som han sedan förblev trogen ända till sin pensionering 1991.

Stig Hagner var strategen bakom en omdaning av skogsbruket, präglad av långsiktig planering och systematisk kunskapsuppbyggnad. Misslyckade självföryngringar ersattes av planterade skogar. Förutsedd framtida virkesbrist möttes med planerad skogshushållning och insatser för att öka tillväxt och produktivitet i norra Sveriges skogar. En åtgärd som gav snabb effekt var att starta ett omfattande program för skogsgödsling inom SCA. En annan, mer långsiktig, insats var introduktionen av den mer snabbväxande nordamerikanska contortatalen, i dag Sveriges tredje barrträd. Världen över finns få motsvarigheter när det gäller en väl förberedd, välplanerad och framgångsrik introduktion av ett nytt trädslag. Med samma analyserande målmedvetenhet som Stig Hagner tagit sig an skogsvårds- och skogshushållningsproblem på 1960- och 1970-talen, medverkade han på 1980-talet till att utveckla naturhänsynen i skogs-

bruket. Den framgångsrika utvecklingen av skogsbruk och skogsvård bidrog till att känsliga djur- och växtarter trängdes tillbaka. Hagner tillhörde de första inom skogsbruket som slog fast att bevarandet av skogens biologiska mångfald var skogsbrukets viktigaste miljöfråga.

Vid sidan av sin tjänst på SCA, uppehöll Stig Hagner en professur på Sveriges Lantbruksuniversitet, där han medverkade i undervisning och forskning. Efter sin pensionering fortsatte Hagner att medverka i skogsnäringsens utveckling, som forskare, föredragshållare, lärare, publicist och debattör. Han medverkade 1989 i akademiens tidskrift med artikeln ”Skogskötselprogram – trädslag, omloppstid, och intensitet I. Strategier för ett norrländskt industriskogsbruk.” Efter hans död publicerade KSLA boken *Skog i förändring. Vägen mot ett rationellt och hållbart skogsbruk* (2005). I denna sammanfattar Hagner sina kunskaper och erfarenheter om norrländskt skogsbruk.

Stig Hagners insatser för skogsbruket i norra Sverige kan knappast överskattas. När han inledde sin långa yrkesgärning var Norrlands skogar utarmade. Gång på gång hade de mest värdefulla träden avverkat och kvar fanns glesa och oväxtliga skogar. Med engagemang, analytisk briljans och okuvlig energi tog sig Stig Hagner an uppgiften att mobilisera skogens möjligheter. Efter sig lämnade han ett enastående monument i form av väl-skötta, växtliga skogar. Stig Hagners stora insats som forskare och som nydanande praktiker har uppmärksamrats över hela världen. Han var bl.a. medlem av Society of American Foresters och erhöll en lång rad utmärkelser och hedersbetygelser. Han tilldelades bland annat 1976 Sveriges Skogsvårdsförbunds utmärkelse Guldkvisten och år 1986 mottog han utmärkelsen The Man of the Trees av Kanadas premiärminister.

Stig Hagner blev 1972 ledamot av skogsavdelningen inom Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien. År 1988 erhöll han akademiens stora guldmedalj för sina ”banbrytande insatser i modern skogshushållning...”

Baserat i huvudsak på text av Sven Embertsén och Jerker Karlsson

Ingemar Nordansjö

Gunny Larsson

Statshortonom Gunny Larsson, Umeå, avled den 8 maj 2004 i en ålder av nästan 87 år. Hon var född den 30 maj 1917 i Hyltarp, Svedala socken.

Gunny Larsson avlade trädgårdsmästarexamen 1940 vid Alnarps lantbruksinstitut. Hon fortsatte sina studier vid Lunds Universitet och disputerade vid dåvarande Lantbrukshögskolan 1970 på en avhandling om nordliga bärtypen inom släktet *Rubus* (hallon, åkerbär och björnbär m.fl.). Avhandlingens kvalitet räckte mer än väl till docentkompetens och 1976 erhöll hon befattningen som statshortonom i norrländsk trädgårdsodling, en position hon behöll till sin pensionering 1983. Gunny Larsson blev med tiden en av våra främsta experter på norrländsk trädgårdsodling. Vägen dit krävde många uppoffringar men kännetecknades samtidigt av stor målmedvetenhet. Hon växte upp i en tid och i en miljö då all utbildning utöver den 7-åriga folkskolan var något extraordinärt, för att inte tala om den senare forskarutbildningen. Med moraliskt stöd hemifrån fick studierna i huvudsak bekostas genom eget arbete bl. a. vid Skabersjöes och Alnarps slottsträdgårdar.

Gunny Larssons forskning efter tiden i Alnarp och Lund utfördes i huvudsak vid Statens Trädgårdsförsök i Öjebyn, Piteå och Lantbrukshögskolans Norra trädgårdsförsöksdistrikt, Röbäcksdalen, Umeå, även om hon genom stipendier också vistades utomlands. Hon blev mest känd för sina studier om *Rubus*

släktet och hon lyckades framställa ett nytt bär, allåkerbäret genom en korsning mellan vilt åkerbär och alaskahallon. Livet igenom behöll Gunny Larsson sitt skånska enkla och rättframma sätt. Hon har själv berättat om ett besök i Röbbäcksdalen av HKH drottning Silvia, som blev så förtjust av allåkerbärets enastående arom att hon bad om ett par plantor. Gunny Larssons svar blev: ”Det skall vi ordna om jag får adressen.”

För sina stora vetenskapliga insatser med betydande praktisk tillämpning blev hon välförtjänt belönad bl.a. med Kungens medalj och med Gastronomiska Akademiens diplom. Hon invaldes i Mendelska Sällskapet år 1966.

Gunny Larsson blev ledamot i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens jordbruksavdelning år 1981.

Baserat i huvudsak på text av Thorsten Andersson och Mårten Carlsson

Gunnar Svensson

Fritz Nordén

Konsul Fritz Olof Nordén, Spargodt, Tågarp, avled den 12 maj 2003 i en ålder av 86 år. Han var född den 13 mars 1917.

Fritz Nordén växte upp på Charlottenborg i nordvästra Skåne. Här grundlades hans stora intresse för jordbrukets utveckling, samt hans känsla för musik, kultur och idrott. Han tillhörde en period den svenska eliten på kortdistanslöpning. Efter militär-tjänstgöring som reservofficer, avlade han lantmästarexamen och fortsatte på Alnarp som förvaltarassistent till 1940. År 1941 gifte sig Fritz Nordén med Ingrid Weibull. Samma år engagerades han i det familjeägda växtförädlingsföretaget W. Weibull AB. Fritz Nordén ägnade sig speciellt åt fröodlingens utveckling och skördeteknik. Genom sina goda kunskaper och intresse för teknik byggde han upp ett rationellt frörenseri vid företaget.

År 1947 gjorde Fritz Nordén en USA-resa under vilken han lade grunden till mycket av sina idéer för Weibulls fortsatta utveckling som ett internationellt utsädesföretag. Han byggde upp Weibulls försöksgård och utsädesföretag i Brasilien, och bidrog till att sojabönan introducerades på gården. Idag är sojabönan en av Brasiliens viktigaste exportvaror. När den äldre generationen gick ur tiden, övertog Fritz Nordén tillsammans med Gunnar och Widar Weibull ledningen för W. Weibull AB. Under 1970-talet övergick familjeföretaget i publikt ägande. Gårdarna Lönhult, Spargoth, Flygeltofta liksom arrendet på

Fredriksberg övertogs av familjen Nordén och Fritz Nordén drev dessa jordbruk tills en ny generation tog över.

Sina erfarenheter och kunskaper om fröodling sammanfattade Fritz Nordén i boken *Fröodling av lantbruksväxter* (1950), som han författade tillsammans med William Weibull och Gunnar Nilsson-Leissner.

I jubileumsboken *Weibullsholm 1870–1970* (1970) skrev Nordén också översiktsartikeln ”Jordbruk och produktion”. Fritz Nordén var aktiv i olika försöksorganisationer och lantbruksklubbar, där han alltid hade idéer för hur inte minst tekniken skulle utvecklas. Av Världsbanken fick Fritz Nordén uppdrag i Indien i tre omgångar. Arbetet där med att utveckla utsädehanteringen gav honom ytterligare en dimension i tillvaron med värdefulla internationella kontakter. Han var även vice konsul för Nederländerna. Fritz Nordéns senaste projekt, inspirerat av skiftesreformerna, var att forska om gårdarna i Sireköpinge socken och gårdsbiblioteket vid Spargoth fylldes av kartor från 1600-talet och framåt.

För sina insatser inom jordbruket och utsädehanteringen skall vi minnas Fritz Nordén som mannen med de många idéerna. För familjen och vännerna var han den som man kunde fråga om allt – hans kunskaper i de mest skiftande ämnen var breda, hans pianospel lysande.

År 1967 invaldes Fritz Nordén i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens jordbruksavdelning. Inom akademien drev han bl. a. frågan om kväve eller fosfor bidrar mest till övergödningen.

Baserat i huvudsak på text av Göran Brunnström

Gunnar Svensson

Carl-Henrik Nordlander

F. riksbankschefen Carl-Henrik Mikael Inge Nordlander, Bromma, avled den 22 december 2003 i en ålder av 94 år. Han var född den 10 september 1909 i Öregrund.

Carl-Henrik Nordlander avlade jur.kand-examen 1930. Efter ytterligare universitetsstudier i Lausanne och Paris började han sin tingstjänstgöring vid Norra Roslags Domsaga 1932. Nordlander blev chef för Jordbruksdepartementets rättsavdelning 1946 och statssekreterare i samma departement 1950. Han utnämndes till generaldirektör för Lantbruksstyrelsen 1953, en befattning han innehade till 1957, då han istället blev generaldirektör för Statens Jordbruksnämnd. Lantbruksstyrelsen genomgick under Nordlanders ledning organisatoriska förändringar och bland annat bildades Husdjursbyrån ur den tidigare Stuteribyran. Carl-Henrik Nordlander var också verksam som konsultativt statsråd (opolitisk) mellan 1959 och 1960 och verkställande direktör för Sveriges Kreditbank 1961–74 och i PK-banken 1974. Mellan åren 1976 och 1979 innehade Carl-Henrik Nordlander befattningen som riksbankschef.

Carl-Henrik Nordlander närde ett stort engagemang för det svenska jordbruket. Direktör Harald Håkansson i Sveriges Lantbruksförbund skrev 1959 i *Lantmannen* när Nordlander fyllde 50 år: "För vår modernäring som sedan länge befinner sig i besvärliga brytningstider har det varit lyckosamt att en person av dessa ovanliga mått ställt sina krafter i dess tjänst.

Nordlander var generalsekreterare i 1942 års jordbrukskommitté, vars betänkande låg till grund för de för jordbruket så betydelsefulla jordbrukspolitiska besluten vid 1947 års riksdag, och sedan dess har han i kraft icke enbart av de höga ämbeten han innehaft utan på grund av sin egen utomordentliga kunighet och konstruktiva läggning kommit att spela en central roll i tillämpningen av dessa beslut.”

Nordlander utgav år 1946: *Jordbrukets framtid. En redogörelse för 1942 års jordbrukskommittés betänkande* för en bredare publik. Åke Andersson behandlar Nordlanders roll för jordbruksfrågornas utveckling under 1940-talet i sin bok *Staten och jordbruket* (1997). I en intervju i boken säger Nordlander: ”Grundidén vid tillsättandet av 1942 års jordbrukskommitté var – och den idén hoppas jag fortfarande genomsyrar svenskt utredningsväsende – att alla sidor av samhället skulle vara representerade, såväl politiskt som näringsmässigt. Man strävade efter att komma fram till ett enigt betänkande. Då var det nästan en oskriven lag, att förslag från en enig, politiskt sammansatt kommitté skulle utan några egentliga sakliga ändringar passera de följande, politiska instanserna.”

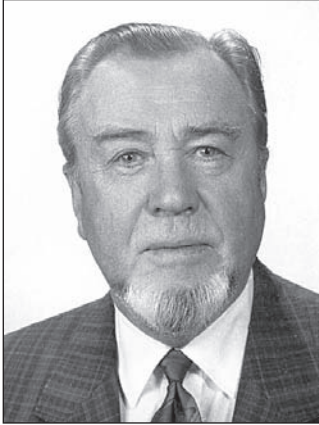
Ytterligare exempel på Nordlanders jordbruksengagemang var att han år 1953 publicerade skriften *Jordbrukets befolkningsminskning och rationalisering*, som ett meddelande från Jordbrukstekniska institutet, och samma år *Gården blir min*, utgiven av Jordbrukareungdomens förbund. Han ledde även en utredning som år 1955 avgav *Betänkande med förslag angående inrättandet av en civil körskola och hästdepå vid Strömsholm*.

Nordlander var styrelseordförande i ASSI 1961–78 och ordförande i Riksbanksfullmäktige 1956–59 och styrelseordförande i Domänverket 1970–78. Han anlätades även som förlikningsman.

Carl-Henrik Nordlander invaldes i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens allmänna avdelning 1952.

Baserat i huvudsak på information ur Lantmannen år 1959 samt Staten och Jordbruket (1997) av Åke Andersson

Tord Eriksson

Stig Remvig

Stig Olof Remvig, Remmarlöfs Kungsgård, Eslöv, avled den 21 december 2003 i en ålder av 82 år. Han föddes den 19 februari 1921.

År 1940 tog han studentexamen i Eslöv, och var sen officersaspirant vid flygvapnet. Han studerade vid Alnarps Lantbrukskola och fortsatte med Lantmästarutbildningen 1944/45 och var under ett par år förvaltarassistent i Alnarp. År 1947 studerade han lantbruk i USA som Skandinaviska Bankens stipendiat. Åter i Sverige tjänstgjorde han som inspektor på Högestads Gods ett par år och var sen odlingskonsulent på Findus. Under åren 1950 till 1953 arbetade han inom Banankompagniets Livsmedelsindustri först som inköpschef och sedan som platschef. Från år 1951 arrenderade Stig Remvig Amensgården och övertog år 1963 den fäderneärvda Remmarlöfs Kungsgård. Han drev sedan dessa jordbruk och arrenderade till bl.a. Norrby Gård och Södervidinge Gård och köpte även till mark. Han arrenderade dessutom Karsholms gods utanför Kristianstad och bedrev där en större mjölkproduktion. Han var under många år utsädesodlare och anförtroddes uppförökningar av nya värdefulla sorter. Remvig mottog en mängd in- och utländska besökare på sin egendom och hade ett brett nätverk av kontakter nationellt och internationellt, främst i Norden och USA.

Även som förtroendeman inom jordbruksnäringen blev Stig Remvig känd och uppskattad. Sålunda var han ordförande i

Rolsberga Mejeri och styrelseledamot i Sydvästra Skånes Mejeriförbund. Remvig var också aktiv i Skånes Seminförening och ordförande i Kävlinges Matpotatisodlarförening, ledamot i samarbetskommittén för potatisproduktion vid Lantbrukshögskolan samt styrelseledamot i SPOR. Stig Remvig var också styrelseledamot i Skånes Frö- och Oljeväxtodlarförening samt i Sveriges Oljeväxtodlare. Han var ordförande i Vallodlarföreningen och hade goda kontakter med fröodlingskollegor i Finland. I Harjagers härads Försöks- och Växtskyddsring var han vice ordförande och bidrog till det skånska jordbrukets utveckling. Han var dessutom aktiv i Eslövs Lantbruksklubb. Han var aktiv i styrelsen för Sveriges Lantmästarförbund. Han gjorde sig känd som en synnerligen skicklig och framgångsrik jordbrukare med högt anseende bland sina kolleger.

År 1980 invaldes Stig Remvig i jordbruksavdelningen i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien.

Baserat på i huvudsak meritförteckning inlämnad i samband med inval till akademien och text av Thorsten Andersson

Gunnar Svensson

Anders Staaf

Professor emeritus Karl Anders Gustaf Staaf, Hedemora, avled den 14 maj 2003 nära 87 år gammal. Han var född den 28 oktober 1916 i Hällesjö, Jämtland.

Det var självklart för Anders Staaf att välja skogsbanan. Han växte upp i skogsbygd, Albacken i östra Jämtland. Fadern var skogvaktare i SCA. Anders – äldst av tolv syskon – visade tidigt sin läslust och studiebegåvning. Skogsskoleutbildning i Bispgården gjorde honom till Sveriges dittills yngste med skogsskoleexamen. Men han ville läsa vidare. Fördröjd av brist på ekonomiska resurser kom han 1939, med lånade pengar, till Hvilans folkhögskola utanför Malmö. Där fanns då ett specialgymnasium med avancerad tvåårig utbildning till studentexamen för bland annat blivande jägmästare. År 1942 antogs Staaf till Skogshögskolan och blev färdig civiljägmästare 1946. Studieåren under krigsårens bensinbrist resulterade i ständig samvaro och ett intensivt kamratliv. Han – äldst i kursen – var en av deltagarna i detta. Staaf var mångsidig, han spelade dragspel och var en renlevnadsman i tanke, ord och handling. På Hvilans folkhögskola hade han lyckats övertala husmor att servera kruska, en gröt bestående av vetekli, havregryn, russin och vatten.

Anders Staafs skogsmannabana präglades av skogsbrukets mekanisering och rationalisering. Denna omläggning, så smärtsam för branschen, sökte han styra i vettiga banor, först som skogsförvaltare i SCA, Erikslund, sedan 1956–63 som direktör

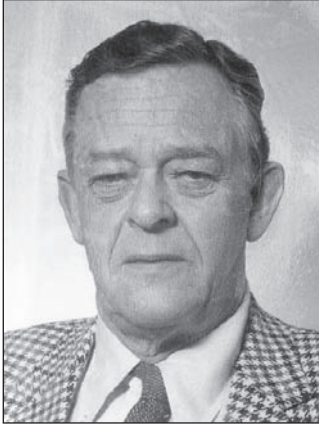
för Värmlands skogsarbetsstudier, VSA, i Filipstad och slutligen åren 1962–83 som professor i skogsteknik vid Sveriges Lantbruksuniversitet i Garpenberg. Där hann han bland annat leda mer än 800 blivande jägmästares utbildning i skogsteknik och skriva flera läroböcker i ämnet. Under hans tid vid VSA konstruerades den banbrytande skotaren VSA Brunett. Med så många år som central person inom skogstekniken fick Staaf förstås en unik överblick över utvecklingens drivkrafter och konsekvenser. Han sammanfattade sina erfarenheter i olika sammanhang och skrev till exempel om skogsbrukets mekanisering både ur aktuell och historisk synpunkt. Bland det som publicerats kan nämnas: *Gesichtspunkte über die forsttechnische Entwicklung in Schweden in den Jahren 1945–1980*, föredrag vid ett symposium i Ungern 1980, och *En skogsteknisk historik med anknytning till Värmlands skogsarbetsstudier 1939–1968* från 1983.

Efter pensioneringen genomgick Staaf högre befälsutbildning i hemvärnet och blev Sveriges förste hemvärnsmajor. Ett annat stort intresse var släktforskning och bygdehistoria.

År 1965 valdes Anders Staaf in som ledamot i allmänna avdelningen vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien.

Baserat i huvudsak på text av Per Elfving, Lennart Hildingsson och Falk Kuylenstierna

Ingemar Nordansjö

Arvid Wachtmeister

Arvid Fredrik Wollmar Wachtmeister, Christineholm, Nyköping, avled den 11 maj 2004 i en ålder av nära 80 år. Han var född den 24 maj 1924.

Arvid Wachtmeister genomgick lantbrukspraktik på Åda i Vagnhärad varefter han studerade vid Ultuna Lantbruksskola och Alnarps Lantbruksinstitut. Han avlade lantmästarexamen 1949. Efter utbildning till reservofficer på T1, innehade han posten som förvaltarassistent på Skokloster 1949–51 och 1951 arrenderade han utgården till Christineholm, Hossebo, på fem år, varefter han tillträdde Christineholms gods, Nyköping. Christineholm utvecklade han med stor kraft och kunskap till en mönstergård inom husdjursavel och mjölkproduktion.

Arvid Wachtmeister var verksam som revisor inom Mjölkcentralen och förvärvade därigenom ingående kunskap om företaget. Detta var viktigt när Arvid Wachtmeister år 1971 blev vald till ordförande i det lantbrukskooperativa företaget Mjölkcentralen, sedermera Arla, som numera utgör den svenska delen av svensk-danska bolaget Arla Foods. Han satt kvar som ordförande under 18 år, fram till 1989. Det var år av omfattande strukturrationalisering. Svenska Mejeriernas Riksförbund hade genom stämmobeslut satt som mål att ett landsomfattande företag skulle skapas. Att sitta som ordförande i denna process var mycket krävande. Wachtmeister förstod att med uthållighet, lyhördhet och skicklighet, som i hög grad kom till uttryck

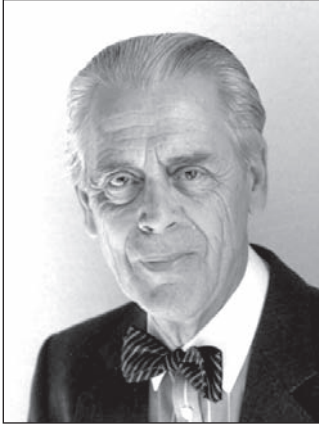
i styrelsens inre arbete, driva många stora och viktiga frågor till framgångsrika beslut. Han insåg betydelsen av solidaritet och sammanhållning bland landets mjölkproducerande bönder. Wachtmeister innehade även andra förtroendeuppdrag i till exempel dåvarande Jordbrukskassan och Hasselfors Bruk

Arvid Wachtmeister kom med åren att utveckla en med humor lagom kryddad vältalighet, som väl samverkade med hans allmänt uppskattade värdighet och vänlighet. Christineholms berömda bibliotek gav rika tillfällen till givande botanisering, något han gärna på ett levande sätt också delgav sin omgivning.

År 1989 tilldelades Arvid Wachtmeister Arlas högsta utmärkelse, Utterströmsmedaljen. Han invaldes 1975 till ledamot av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens jordbruksavdelning.

Baserat i huvudsak på text av Lars Lamberg och Peter Edling

Gunnar Svensson

Karl Erik Önneshjöö

Disponent Karl Erik Axel Önneshjöö, Norrköping, avled den 12 november 2003 nära 84 år gammal. Han var född den 19 december 1919 i Norra Sandsjö, Småland.

Efter jur. kand-examen vid Uppsala universitet 1942 gjorde Karl Erik Önneshjöö en spikrak karriär inom statsförvaltningen, vilken kröntes med posten som statssekreterare i Handelsdepartementet. Han lämnade offentlig tjänst 1962 för att övergå till det privata näringslivet. Önneshjöö var under åren 1962–68 vd för Sveriges Skogsägares Riksförbund. Önneshjöö rekryterades 1968 till befattningen som vd och koncernchef i Holmens Bruk AB. Detta företag hade då två helt skilda produktionsområden – pappersbruk och ylleväverier. Textilindustrins lönsamhet minskade snabbt och drastiskt under 60-talet till följd av ökande konkurrens från låglöneländer. Hans första stora och svåra uppgift blev att avveckla textilrörelsen, för att rädda bolagets skogsindustri och övriga verksamheter. Med fasthet och målmedvetenhet men också med stor varsamhet gentemot personalen avvecklades textilrörelsen i dess helhet 1970. Det stod också snabbt klart för Önneshjöö att tiden för Holmens pappersbruk vid Motala Ström var utmätt av miljö- och transportskäl. Nästa stora utmaning för honom blev därför att anlägga ett nytt tidningspappersbruk. Efter grundliga och komplicerade utredningar föll valet av plats på Malmö-halvön i Bråvikens innersta del. Den första pappersmaskinen i Bråvikens pappersbruk kunde tas i drift 1975. Bråvikenanläggningen tillfördes under

Önnesjös aktiva tid ytterligare en pappersmaskin och kom därmed att bli Europas största och mest effektiva pappersbruk.

Vid sin avgång 1984 som VD utsågs Önnesjö till styrelsens ordförande, vilken post han innehade till 1989. Han hedrades också av styrelsen genom bildandet av en forskningsstiftelse med hans namn. Sedan MoDo förvärvat såväl Holmens Bruk som Iggesund Bruk var han under åren 1992–95 ordförande i Modo:s styrelse. Karl Erik Önnesjö engagerades också av Finansdepartementet 1967 för en utredning om Ranstadsverket i Västergötland, som var en del av det svenska kärnkraftsprogrammet.

Under åren 1986–89 beklädde Önnesjö posten som ordförande i Svenska Arbetsgivareföreningen. Dessutom hade han ett flertal utlandsuppdrag, bland annat som vice ordförande i Unice i Bryssel och som expert adviser i UNCTL. För sina utomordentliga insatser för Norrköpings näringsliv hedrades han med stadens främsta utmärkelse, S:t Olofsmedaljen h c.

Karl Erik Önnesjö var en framstående industriman, helt utan tadel. Han oroade sig över samhällsutvecklingen och var kritisk mot många företeelser i näringslivet. Skarpsinne och vidsyn parat med smidighet gjorde honom till en framgångsrik förhandlare. Analytisk läggning och tankeskärpa präglade hans framgångsrika gärning och hans förmåga att skapa sig en klar och riktig bild av en situation gjorde att han var snabb till beslut.

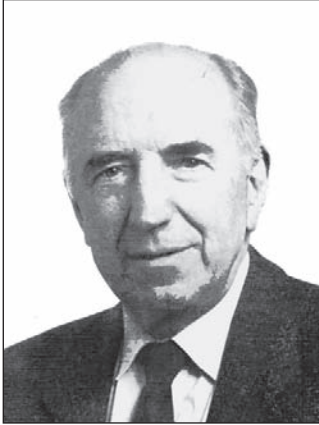
Önnesjö var sedan 1965 ledamot av skogsavdelningen vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien.

Baserat i huvudsak på text av Lars Thormænius

Ingemar Nordansjö

Minnesord över utländska ledamöter

Ivar Aavatsmark

Forstkandidaten och direktören Ivar Aavatsmark, Kongsberg, Norge, avled 29 augusti 2004 i en ålder av 87 år. Han var född i Namdal 2 oktober 1916.

Efter sin forstkandidatexamen 1942 engagerade sig Ivar Aavatsmark helt för skogsägarrörelsen och arbetade hela 40 år i Norges Skogeierforbund. I 33 av dessa år var han förbundets verkställande direktör, fram till dess att han trädde tillbaka 1982. Aavatsmark har mer än någon annan präglat norsk skogsnäring och skogsindustri under efterkrigstiden. Han var en mästerlig strateg och kunde manövrera Skogeierforbundet i en tid präglad av de kanske största omvälvningar den norska skogsnäringen upplevt. Han hade också alltid en klar blick för politiska och ekonomiska möjligheter och lyckades förmå såväl myndigheter som partners i näringslivet att agera. Aavatsmark tog sig an de stora politiska utmaningarna efter kriget. Via sitt arbete i Skogkommisjonen lade han grunden till rådgivningstjänster och samverkanslösningar för skogsägarna som till samhällets bästa säkrade deras frihet under ansvar.

Aavatsmark var också en industribyggare och bidrog till grundandet av Norske Skog som senare blivit en global koncern. Det arbete han lade ner på att samla stöd och kapital till byggandet av Nordenfjelske Treforedling (idag Norske Skog) är legendarisk. Samtidigt arbetade han för lokalt värdeskapande över hela landet och medverkade till ekonomiska instrument

och forskningsfinansiering för att utveckla skogsnäringen vidare.

Aavatsmark var en inspirerande chef som skapade en spännande, trygg och trivsamt arbetsmiljö. Han delade sina visioner för skogsbruket och skogsägarna med sina medarbetare och framhöll alltid de grundläggande, långsiktiga målen och värdena. Samarbetet mellan skogsägarorganisationens olika delar låg honom också varmt om hjärtat. Han hade en sällsynt god förmåga till kontakt med förtroendemän och enskilda skogsägare. Aavatsmark hade även en lång rad av uppdrag i externa råd och styrelser såväl nationella som nordiska. Han skrev också ett flertal historiska arbeten bland till exempel "Samling om sak" i *Under kroners tak* (1988) om Norges Skogeierforbunds historia och *Ivar Samset, forsker og praktiker. Driftsteknisk forskning innen norsk skogbruk* (1988).

För sina insatser utnämndes Aavatsmark till riddare av första klassen av St. Olavs Orden och till hedersmedlem i Norges Skogeierforbund. Hans insatser uppmärksammades även internationellt. Han utsågs till kommandör av Finlands Lejon Orden. Aavatsmark blev 1980 invald som utländsk ledamot i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens skogsavdelning.

Baserat i huvudsak på text av Egil Molteberg

Ingemar Nordansjö

Henry L. Ahlgren

Henry Lawrence Ahlgren, professor vid Wisconsinuniversitetet, USA, avled den 22 januari 2004 i en ålder av 95 år. Han var född den 3 oktober 1908 i Wyoming, son till svenskamerikanska Carl och Hilda Peterson/Ahlgren.

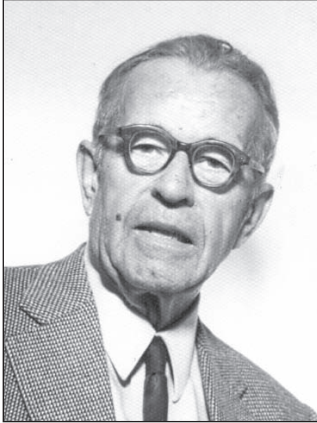
Han växte upp på en mindre mjölkgård och gick ut motsvarande gymnasiet år 1927. Som primus i sin klass erhöll han ett stipendium för studier i agronomi vid Wisconsin universitetet, Madison, USA. Han avlade där sin Bachelor 1931, sin Master of Science 1933 och sin doktorsexamen år 1935. Henry L. Ahlgren gifte sig år 1936 och reste på en nio månaders studieresa till Europa, där han bl.a. studerade vallodling och beteskultur, vilket han också senare ägnade sig åt i sin forsknings- och rådgivningsverksamhet. Vid återkomsten till Madison fick han en professur vid Agronomiinstitutionen och var verksam främst i undervisningen av studenter. Han handledde dessutom mer än 15 doktorander under sin tid som professor. År 1952 blev Henry L. Ahlgren engagerad i ledningen för rådgivningsverksamheten, och fick ansvaret för jordbruksrådgivare, 4H- samt hemkonsulenter. Henry L. Ahlgren hade en god känsla för vilka som hade förutsättningar att bli framgångsrika rådgivare, och han såg till att möjligheterna för rådgivarna att utveckla sin kompetens vidgades och förbättrades. Så småningom övertog Ahlgren chefskapet för Madison universitetets rådgivningsverksamhet, en befattning han behöll fram till pensioneringen år 1974.

Under åren 1970–71 var Ahlgren engagerad i president Richard Nixons regering, som biträdande jordbruksminister. Han var medförfattare i en lärobok om växtodling på gymnasienivå. Henry Ahlgren ägnade också sina krafter åt många organisationer involverade i rådgivning samt vallodling och betesmarksvård. Han skrev en självbiografi utgiven 1997, *Someone is knocking on the door: my joyful journey*.

Henry L. Ahlgren invaldes som utländsk ledamot i jordbruksavdelningen i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien år 1958.

Baserad på text från Department of Agronomy, vid Wisconsin university, USA

Gunnar Svensson

Pierre Dellenbach

Professor h c Pierre Dellenbach, Montpellier, avled den 21 januari 2003 95 år gammal. Han var född i Unieux, nära Saint Étienne i Frankrike den 8 februari 1908.

Pierre Dellenbach antogs till agronomutbildningen vid L'institut National Agronomique 1926 och han disputerade i civilrätt. År 1938 anställdes han vid École Nationale Supérieure Agronomique i Montpellier och verkade där en stor del av sitt yrkesverksamma liv. Han avslutade sin karriär vid Centre National d'Études et d'Expérimentation du Machinisme agricole, och var dess chef 1963–1968.

Dellenbach ägnade sin forskarbana åt utveckling av maskiner och teknik inom främst bevattning och distribution av dricksvatten men han utvecklade också motordrivna vinodlingsredskap. Han genomförde ett flertal bevattningsförsök och experiment på grödor i Montpellier. Utfallet av dessa försök presenterades sedan för den franska lantbruksakademien. Pierre Dellenbachs kunskaper inom det jordbrukstekniska området gjorde honom eftersökt och han hade flera uppdrag både i Frankrike och utomlands.

Pierre Dellenbach var medlem i ett antal akademier, sammanlutningar och institutioner med agrar anknytning. Han var bland annat Honoraire de Génie Rural á i École Nationale Supérieure Agronomique de Montpellier och vice presi-

dent de la Commission Internationale du Génie Rural (CIGR). Han innehade också förtjänstorden L'ordre National du Mérite som han erhållit för sina insatser på det jordbrukstekniska området.

Dellenbach invaldes i franska lantbruksakademien, L'Académie d'Agriculture 1978. Han blev utländsk ledamot i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens allmänna avdelning år 1966.

Baserat i huvudsak på en nekrolog från franska lantbruksakademien

Tord Eriksson

Kullervo Kuusela

Professor Kullervo Kuusela, Helsingfors, avled den 30 november 2003 i en ålder av 83 år. Han var född den 20 juni 1920.

Kullervo Kuusela avlade examen som forstmästare 1948 och som forstkandidat 1950. Han disputerade för skoglig doktorsgrad 1954, varefter han studerade skogstaxeringsmetoder i USA och Canada.

Efter tjänstgöring som assistent och biträdande professor i skogstaxeringsvetenskap vid Helsingfors universitet blev han 1962 professor och föreståndare för skogstaxeringsavdelningen vid Skogsforskningsinstitutet i Helsingfors. Han ansvarade där för den finska riksskogstaxeringen i 26 år, fram till 1988. Kuusela tog också aktiv del i det nordiska samarbetet på skogsinventeringsområdet samt inom den internationella skogsforskningsunionen, IUFRO. Kuusela engagerades också för en rad olika uppdrag, exempelvis inom flera skogsbrukskommittéer samt i utformningen och tillämpningen av skogs- och industripolitiken i Finland. Kuusela var tidigt ute med att utnyttja ny teknik och utveckla nya metoder. Han gjorde bland annat en undersökning i slutet på 1950-talet om värdering av skogar med hjälp av helikopter och gjorde också försök att använda satellitbilder i skogsinventeringen i början av 1970-talet i finska Lappland. Något som visar hans fördomsfrihet som forskare.

Kuuselas vetenskapliga författarskap är brett och omfattar till exempel områden som miljöfrågor och biologisk mångfald ur skogligt perspektiv. Den vetenskapliga publiceringen av böcker, artiklar och rapporter omfattar nästan hundra titlar. Bland annat kan nämnas den uppmärksammade *Forest resources in Europe* från 1994 och *Assessment of biodiversity for improved forest management* från 1996.

Kuusela blev känd för sin vassa men träffsäkra penna oavsett om det gällde en vetenskaplig text, ett kåseri, en kolumn eller någon av de många debattartiklar han gärna skrev i tidskrifter och dagspress. Han skrev dessutom gärna dikter och skönlitterär prosa.

Kuusela utnämndes 1988 till hedersdoktor vid SLU, skogsvetenskapliga fakulteten. Han invaldes som utländsk ledamot i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens allmänna avdelning 1982.

Baserat i huvudsak på text av Kari Mielikäinen och invalsförslag till akademien

Tord Eriksson

Ivan Lukinov

Professor Ivan Illarionovich Lukinov, Kiev, avled den 4 december 2004 i en ålder av 77 år. Han var född den 5 oktober 1927.

Ivan Lukinov utexaminerades från Charkovs lantbruksinstitut 1951. Han tilldelades den vetenskapliga graden av doktor i ekonomi 1965, och utnämndes till professor i lantbruksekonomi och planering vid samma institut 1968. Lukinov erhöll befattningen som direktör vid den Ukrainska sovjetrepublikens A.G. Shlikhter Research Institute of Economics and Organisation of Agriculture år 1967.

Han har författat en lång rad vetenskapliga publikationer om pris- och kostnadsfrågor i lantbruket men han har också intresserat sig för produktivitet och effektivitet i till exempel *Paths to the higher labour performance in agriculture* (1964) och *Studies of Socialist agrarian reforms in Russia* (1967).

Han var också författare till institutionshistoriken *Ekonomiska institutet vid SSSR:s vetenskapsakademi. Framsteg efter 50 år 1936–1986*. Ivan Lukinov såg det som en viktig uppgift att omsätta lantbruksekonomins teoretiska landvinningar till praktisk kunskap i lantbruket. Han såg därför till att vissa forskargrupper också omfattade lantbrukare som skulle samarbeta med forskarna och bidra med sina perspektiv och erfarenheter.

År 1970 valdes han till korresponderande ledamot och 1973 till arbetande ledamot i All Union Lenin Academy of Agricultural Sciences. Han var även vice preses i den Ukrainska vetenskapsakademien.

Lukinov invaldes på förslag av akademikollegiet till utländsk ledamot i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens allmänna avdelning 1975.

Baserat i huvudsak på invalsförslaget till akademien

Tord Eriksson

Enheten för de Areella Näringarnas Historia (ANH)

Verksamheten är inriktad på historiska projekt, rådgivning och bokutgivning inom skogs- och lantbrukshistoria. Till enheten hör även Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens bibliotek (KSLAB) och arkiv. Biblioteket är specialiserat på skogs- och lantbrukshistorisk litteratur i vid, tvärvetenskaplig mening. Det riktar sig främst till forskare i skogs- och lantbrukshistoria på alla nivåer. På hemsidan www.kslab.ksla.se presenteras biblioteket tillsammans med Akademiens arkiv.

Enheten för de Areella Näringarnas Historia, ANH, utger dels bokserien *Skogs- och lantbrukshistoriska meddelanden* (SOLMED), dels skriftserien *Miscellanea* som består av personbibliografier, litteraturförteckningar och mindre skrifter. En översikt över den historiska skriftutgivningen ges i *Förteckning över litteratur i skogs- och lantbrukshistoria* som även finns tillgänglig på hemsidan www.kslab.ksla.se eller kan beställas från enheten: Box 6806, 113 86 Stockholm, tel: 08-54 54 77 20, fax: 08-54 54 77 30, e-post: kslab@ksla.se

SKOGS- OCH LANTBRUKSHISTORISKA MEDDELANDEN (SOLMED)
SOLMED, utges av ANH. Redaktörer: Lars Ljunggren och Per Thunström. SOLMED kan beställas från Akademiens bibliotek, adress enligt ovan. Nedan följer en förteckning på SOLMED-volymer och övriga skrifter i urval.

Nr 42 (under utgivning) **RESEBERÄTTELSE, LÄROMEDEL, TÄVLINGSSKRIFTER, LANDSHÖVDINGEBERÄTTELSE OCH ANDRA SKRIFTER i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens arkiv. En förteckning.** (prel. titel)
Av *Olof Kåhrström*. 2008. Inbunden, illustrerad.

Nr 41 (under utgivning) **SVENSK MOSSKULTUR. Odling, torv-användning och landskapsförändringar 1750–2000.**
Redaktör *Leif Runefelt*. 2008. Inbunden, illustrerad.

Nr 40 **KARTLAGT LAND. Kartan som källa till de areella näringarnas geografi och historia.**
Redaktör *Ulf Jansson*. 2007. Inbunden, 228 s., ill. i färg. Pris: 250 kr.

Nr 39 **FRÅN PIER DE' CRESCENZI TILL ALBRECHT THAER. Om några märkvärdigheter i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens biblioteks äldre samling.**

Av *Olof Kåhrström*. 2007. Inbunden, 280 s., ill. i färg. Pris: 300 kr.

Nr 38 **VETERINÄRINRÄTTNINGEN I STOCKHOLM 1821–1880.**

Av *Hans Blomqvist*. 2006. Inbunden, 302 s., ill. Pris: 300 kr.

Nr 37 **BONDESAMHÄLLET OMBANDLING I NORDVÄSTSKÅNE. Bjärehalvöns agrara utveckling under 1700- och 1800-talet.**

Av *Mats Gustafsson*. 2006. Inbunden, 200 s., ill. Pris: 200 kr.

Nr 36 **A.W. BERGSTEN – om personen, stiftelsen och fjällegdomen Enaforsholm.**

Av *Hans Antonson, Nils Edling och Kjell Lundquist*. 2005. Inbunden, 200 s., ill. i färg. Pris: 200 kr.

Nr 35 **LANTBRUKARNAS ORGANISATIONER. Agrart och kooperativt 1830–1930.**

Av *Olof Brandesten*. 2005. Inbunden, 485 s., ill. Pris: 300 kr.

Nr 34 **SKOG I FÖRÄNDRING. Vägen mot ett rationellt och uthålligt skogsbruk i Norrland ca 1940–1990.**

Av *Stig Hagner*. 2005. Inbunden, 394 s., ill. i färg. Pris: 300 kr.

Nr 33 **BRUKA, ODLA, HÄVDA. Odlingssystem och uthålligt jordbruk under 400 år.**

Redaktörer *Ulf Jansson och Erland Mårald*. 2005. Inbunden, 323 s., ill., delvis i färg. Pris: 250 kr.

Nr 32 **JORDBRUKARNAS KOOPERATIVA FÖRENINGAR och intresseorganisationer i ett historiskt perspektiv.**

Redaktör *Reine Rydén*. 2004. Inbunden, 352 s., ill. Pris: 250 kr.

Nr 31 **HÄGNADERNAS ROLL FÖR JORDBRUKET OCH BYALAGET 1640–1900.**

Av *Örjan Kardell*. 2004. Inbunden, 277 s., ill., delvis i färg. Pris: 250 kr.

Nr 30 **FRÅN BYATJUR TILL GENTEKNIK. Milstolpar i svensk husdjursgenetik och husdjursavel under 1900-talet.**

Av *Jan Rendel*. 2003. Inbunden, 315 s., ill., delvis i färg. Pris: 250 kr.

Nr 29 **FÖR MODERNÄRINGENS MODERNISERING. Två studier av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens tillkomst och tidiga historia.**

Av *Nils Edling*. 2003. Inbunden, 248 s., ill. Pris: 175 kr.

Nr 28 **GROVEDA. Om en bondgårds ekonomiska historia 1786–1950.**

Av *Karl-Henrik Pettersson*. 2002. Inbunden, 255 s., ill., delvis i färg. Pris: 175 kr.

Nr 27 **ETT REFORMVERK UNDER OMPRÖVNING. Skifteslagstiftningens förändringar under första hälften av 1800-talet.**

Av *Ronny Pettersson*. 2003. Inbunden, 309 s., ill. Pris: 175 kr.

Nr 26 **REGIONALA FRÄMJARE AV DE AREELLA NÄRINGARNA UNDER 200 ÅR. Hushållningssällskapens historiker, periodiska skrifter och arkiv.**

Av *Olof Kährström*. 2002. Inbunden, 316 s., ill. Pris: 175 kr.

Nr 24 **C.L. OBBARIUS. En nydanare i Bergslagens skogar vid 1800-talets mitt.**

Av *Bengt Brynte*. 2002. Inbunden, 240 s., ill., delvis i färg. Pris: 175 kr.

Nr 23 **EXPERIMENTALFÄLTET. Kungl. Lantbruksakademiens experiment- och försöksverksamhet på Norra Djurgården i Stockholm 1816–1907.**

Av *Ulrich Lange*. 2000. Inbunden, 408 s., ill., delvis i färg. Pris: 175 kr.

Nr 21 **I MÖTET MELLAN JORDBRUK OCH KEMI. Agrikulturkemins framväxt på Lantbruksakademiens Experimentalfält 1850–1907.**

Av *Erland Mårald*. 1998. Inbunden, 200 s., ill. Pris: 150 kr.

Nr 18 **GUD BEVARE UTSÅDET! Produktionen på en västsvensk ensädesgård: Djäknebol i Hallands skogsbygd 1760–1865.**

Av *Lennart Andersson Palm*. 1997. Inbunden, 224 s., ill. Pris: 75 kr.

MISCELLANEA

PERSONBIBLIOGRAFIER

Nr 3 **SVEN L. JANSSON**

Förteckning, upprättad av *Eva Tullgren*, över professorn i växtnäringslära Sven L. Janssons (1919–2000) skrifter, artiklar m.m. 2001. Hft., 60 s. Pris: 25 kr.

LITTERATURFÖRTECKNINGAR

Nr 1 **LITTERATUR OM VIRKESMÄTNING som behandlar Sverige och några andra länder – källlitteratur och historiker.**

Sammanställning gjord av *Eva Tullgren*. 2001. Hft., 60 s. Pris 25 kr.

SMÅSKRIFTER

Nr 7 **KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIENS MINNESORD ÖVER LEDAMÖTER AVLIDNA 2003–2004.**

2008. Hft., 72 s. Gratis.

Nr 6 **TRAKTORERNAS TIDEVARV – Den tekniska utvecklingen och den svenska traktoriseringen.** Av *Per Thunström*. 2007. Hft., 26 s., illustrerad, helt i färg. Pris: 45 kr.

Nr 5 **ATLAS 1900 –Handledning till en digital atlas över jordbruket kring år 1900.**

Av *Ulf Jansson*. 2004. Hft., 37 s., illustrerad, helt i färg. Gratis.

Nr 4 **KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIENS HUS – Akademiens byggnader i Stockholm från 1813 till idag.**

Av *Ulrich Lange*. 2003. Hft., 32 s., ill., delvis i färg. Pris: 50 kr.

Nr 3 **DE OSKÄLIGA KREATUREN! Något om synen på lantbrukets djur de senaste 200 åren.**

Redaktör *Niklas Cserhalmi*. 2002. Hft., 86 s., ill. Pris: 75 kr.

Nr 2 **VÄGVISARE TILL DET FORNA EXPERIMENTALFÄLTET I FRESCATI, STOCKHOLMS UNIVERSITET – för dig som vill veta mer om Djurgårdens och universitetsområdets historia.**

Av *Ulrich Lange*. 2001. Hft., 24 s., ill., delvis i färg. Pris: 25 kr.

Nr 1 **TILL HERRAR MOTORPLOGÄGARE! Svenska Motokulturföreningen och den tidiga traktoriseringen i Sverige (1908–1926).** Skriften innehåller även en förteckning från 1921 över traktorer och motorplogar i Sverige.

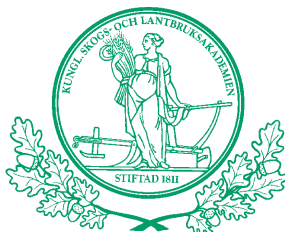
Av *Per Thunström*. 2001. Hft., 78 s., ill. Pris: 50 kr.

Ny serie med akademiens minnesord

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien publicerar här för första gången minnesord över avlidna ledamöter i en egen skrift. Fram till och med år 2002 ingick nekrologerna i verksamhetsberättelserna men från 2003 listas avlidna ledamöter endast med namn, datum och avdelning. Minnesorden ingår i bibliotekets serie småskrifter (Miscellanea) och en minnesordsskrift kommer att publiceras vartannat år. Varje skrift ska att omfatta avlidna ledamöter under två år.

Minnesorden är framtagna för att beskriva ledamöternas verksamhet och betydande insatser inom akademiens områden deras karriärvägar och vetenskapliga utmärkelser och belöningar. De redovisar också ledamöternas insatser inom akademien. En annan ambition har varit att även lyfta fram engagemang på andra områden, som till exempel inom politik och föreningsrörelse eller historiska och kulturella intressen. Minnesorden är ett försök att teckna en helhetsbild av ledamöterna både som akademiledamöter och som personer.

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN